

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

dr Wojciech R. Wiewiórowski

Warszawa, dnia 27 maja 2011 r.

DOLiS-035- 1587/11

**Pan
Jerzy Miller
Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
i Administracji
ul. Stefana Batorego 5
02-591 Warszawa**

W Y S T Ą P I E N I E

Działając na podstawie art. 19a ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t. j. Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą o ochronie danych osobowych, stosownie do którego Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych może występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej albo o wydanie bądź zmianę aktów prawnych w sprawach dotyczących ochrony danych osobowych, uprzejmie proszę Pana Ministra o możliwe szybkie podjęcie prac legislacyjnych zmierzających do zmiany aktualnego stanu prawnego dotyczącego procedur związanych z nadawaniem orderów i odznaczeń, w szczególności Medalu za Długoletnie Pożycie Małżeńskie, w związku z odmiennościami stosowanych przez wojewodów i organy gminne z tym związanych procedur, co nie sprzyja pogłębianiu zaufania obywateli do organów Państwa.

Zgodnie z art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (t. j. Dz. U. Nr 90, poz. 450 ze zm.), zwanej dalej „uoio”, organy wymienione w art. 2 ust. 3 przedstawiają Prezydentowi wnioski o nadanie odznaczeń za zasługi w dziedzinach objętych zakresem ich działania. O nadanie odznaczeń osobom związanym z obszarem województwa miejscem zamieszkania, pracy lub działalności mogą występować wojewodowie.

Organy uprawnione występują do Prezydenta z wnioskiem o nadanie orderu lub odznaczenia z własnej inicjatywy lub z inicjatywy jednostek organizacyjnych im podległych, organów samorządowych, organizacji społecznych i zawodowych (art. 30 ust. 1 uoio), zaś wniosek o nadanie orderu lub odznaczenia powinien zawierać informację o karalności osoby, której dotyczy (art. 31a).

Zgodnie z kolei z art. 31 ust. 4 uoio, wnioski o nadanie Medalu za Długoletnie Pożycie Małżeńskie przedstawiają Prezydentowi wojewodowie. Nieprzedstawienie natomiast Prezydentowi wniosku o nadanie orderu lub odznaczenia przez organ uprawniony wymaga zawiadomienia i podania przyczyny zgłaszającemu inicjatywę (art. 30 ust. 3).

Z informacji podjętych przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, przede wszystkim w drodze pytań podmiotów prowadzących zbiory danych z tym związanych, o stosowną interpretację prawną ww. przepisów, jednoznacznie jednak wynika, iż istnieją duże rozbieżności dotyczące oceny uprawnień i będących ich wynikiem faktycznych działań odpowiednich podmiotów. Rozbieżności te wyrażone są przede wszystkim tym, iż inicjatywa, o której mowa w art. 30 uoio realizowana jest poprzez przygotowanie wniosków o przyznanie odznaczenia, tj. działanie np. w przypadku Medalu za Długoletnie Pożycie Małżeńskie przypisane wojewodom. Co więcej, z powziętych przez Generalnego Inspektora informacji wynika, iż zdarzają się przypadki, w których wojewodowie wymagają od organów gmin wypełnienia takich wniosków, co (przypomnijmy) wiąże się z pozyskaniem z Krajowego Rejestru Karnego tzw. danych szczególnie chronionych w rozumieniu ustawy. W innych zaś przypadkach, organy gminy, niejako z własnej inicjatywy, podejmują takie działania (przygotowują wniosek w całości) mimo braku kompetencji w tym zakresie - przysługującej wyłącznie wojewodom, jednakże za ich wyraźną aprobatą. Co istotne także, realizacja przez organy uprawnione obowiązku określonego w art. 30 ust. 3 powoduje, iż zgłaszającym inicjatywę podawane są informacje pozyskane z Krajowego Rejestru Karnego jako uzasadniające nieprzedstawienie Prezydentowi stosownego wniosku. A zatem w rezultacie zgłaszający inicjatywę i tak stają się dysponentami przedmiotowych danych osobowych.

W tym miejscu wskazać jednak należy, iż istniejąca praktyka przesyłania przez organy samorządu terytorialnego wypełnionych wniosków (obejmujących więc dane szczególnie chronione), zważywszy na liczbę wniosków wpływających do wojewodów w tym zakresie, znacznie skraca czas oczekiwania na ich załatwienie, a w efekcie otrzymania Medalu przez jubilatów. Mając zaś na uwadze charakter tego odznaczenia ma to bardzo duże znaczenie.

Wyżej wymienione przepisy określają - wydawać by się mogło - w sposób wyraźny kompetencje poszczególnych organów podejmujących procedurę zmierzającą do nadania medalu osobom uprawnionym. Określone organy uprawnione są do występowania z wnioskiem o nadanie orderu lub odznaczenia, i tylko tym organom przepisy prawa nadają uprawnione do pozyskania informacji o karalności osoby, której procedura nadania orderu lub odznaczenia dotyczy. Takimi podmiotami nie są zaś jednostki samorządu terytorialnego, organizacje społeczne i zawodowe, z inicjatywy których może być podejmowana procedura nadania orderu lub odznaczenia. Jak wyżej zauważono, stają się jednak i tak dysponentami takich danych w późniejszym etapie, skoro uzyskują informację o przyczynach niewystąpienia z wnioskiem do Prezydenta.

Reasumując tę część niniejszego wystąpienia, poddaję rozważeniu sposób rozwiązania istniejącego problemu, czy to w drodze odpowiedniej nowelizacji ustawy o orderach i odznaczeniach zmierzającej do przyznania podmiotom występującym z inicjatywą kompetencji przetwarzania informacji stanowiących dane szczególnie chronione w rozumieniu ustawy, bądź też wyraźnego określenia roli ww. z wyłączeniem ich z takich działań, i ograniczeniu obowiązku, o którym mowa w art. 30 ust. 3 uoio jedynie do powiadomienia zgłaszającemu inicjatywę o nienadaniu tej inicjatywie dalszego biegu. W przedmiotowej bowiem sprawie, istniejące normy kompetencyjne wydają się nie uwzględniać w pełni interesu obywateli. Z jednej strony ich konstrukcja może wydłużać czas oczekiwania na przyznanie odznaczenia, z drugiej jednak przyjęcie rozwiązania powierzającego organom gminy kompetencje w zakresie przetwarzaniem danych osobowych dotyczących karalności jubilatów, może niekiedy skutkować obawami o naruszenie ich wizerunku w podmiocie zgłaszającym inicjatywę, w sytuacji gdy informacje te nie zostaną odpowiednio zabezpieczone (lub np. gdy krąg osób

upoważnionych do ich przetwarzania będzie zbyt rozległy). Należy także podkreślić, iż stosownie do treści art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Zasada ta nakazuje, by wszelkie działania organów władzy publicznej były oparte na wyraźnie określonych normach kompetencyjnych. Natomiast obowiązujące natomiast postanowienia w tym zakresie budzą jednak wątpliwości co do wypełnienia przez nie ww. wymogów przejrzystości norm prawa.

Niezależnie od powyższego, pragnę też zwrócić uwagę na brzmienie art. 37a uoio, zgodnie z którym, przechowywanie zawartych we wnioskach o nadanie orderu, odznaczenia lub tytułu honorowego albo we wnioskach o pozbawienie orderu, odznaczenia lub tytułu honorowego danych osobowych, o których mowa w art. 27 ust. 1 i art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133, poz. 883), nie wymaga zgody osoby, której te dane dotyczą.

Pierwszą kwestią związaną z powyższym zapisem jest kwestia art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych. Wskazać bowiem należy, iż mocą art. 1 pkt 11 ustawy z dnia 25 sierpnia 2001 r. o zmianie ustawy o ochronie danych osobowych (t. j. Dz. U. Nr 100, poz. 1087) przepis ten został skreślony.

Zasadniczo jednak w ww. artykule wątpliwości Generalnego Inspektora budzi zapis „przechowywanie (...) danych, nie wymaga zgody osoby, której dane dotyczą”, a właściwie wyraz „przechowywanie”.

Zgodnie z art. 7 pkt 2 ustawy, ilekroć w ustawie tej mowa jest o przetwarzaniu danych osobowych, rozumie się przez to jakiegokolwiek operacje wykonywane na danych osobowych, takie jak zbieranie, utrwalanie, przechowywanie, opracowywanie, zmienianie, udostępnianie i usuwanie, a zwłaszcza te, które wykonuje się w systemach informatycznych. Ponadto, przesłanki legalności przetwarzania danych osobowych, o których mowa w art. 23 ust.1 i 27 ust. 2 ustawy (w zależności od ich rodzaju), każdorazowo dotyczą przetwarzania w rozumieniu jakiegokolwiek operacji, nie zaś jedynie ich przechowywania. Podkreślenie ograniczenia braku konieczności uzyskiwania zgody osób, których dane dotyczą jedynie do sytuacji przechowywania danych jest wysoce niezrozumiałe, zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, iż przesłanki legalności przetwarzania danych osobowych są, co do zasady, równoprawne. Istnienie więc przesłanki, o której mowa w art. 23 ust. 1 pkt 2 lub w art. 27 ust. 2 pkt 2 ustawy (przepisów prawa) powoduje, iż pozyskiwanie zgód osób, których dane dotyczą na przetwarzanie (nie tylko przechowywanie) ich danych jest zbędne. Co więcej, istniejący w tym względzie przepis wprowadza w błąd podmioty uczestniczące w procedurze nadawania orderu lub odznaczenia, co do konieczności pozyskiwania zgód osób, których dane dotyczą, na przetwarzanie - w znaczeniu art. 7 pkt 2 ustawy - ich danych. Tym samym zaś, wydaje się iż celowym jest takie znowelizowanie ustawy o orderach i odznaczeniach, które zdecydowałyby o skreśleniu postanowień jej art. 37a.

Jednocześnie proszę Pana Ministra o udzielenie odpowiedzi w przedmiotowej sprawie w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, zgodnie z art. 19a ust. 3 ustawy o ochronie danych osobowych.

Informuję przy tym, iż treść niniejszego wystąpienia wraz z udzieloną odpowiedzią opublikowane będą na stronie internetowej Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych www.giodo.gov.pl.